

Co to znaczy odpowiedzialny biznes?

Spółeczna odpowiedzialność biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility - CSR*) to dobrowolna strategia uwzględniająca społeczne, etyczne i ekologiczne aspekty w działalności gospodarczej oraz w kontaktach z interesariuszami (m.in. z pracownikami, klientami, akcjonariuszami, dostawcami, społecznością lokalną). Oznacza to wkład biznesu w realizację polityki zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz taki sposób prowadzenia firmy, w którym celem priorytetowym jest osiągnięcie równowagi między jej efektywnością i dochodowością a interesem społecznym.

CSR to naturalne nawiązanie do tzw. umowy społecznej, będącej środkiem do celu, jakim jest dobro ogółu. To filozofia prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej w oparciu o budowanie trwałych, przejrzystych relacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Odpowiedzialny biznes to również podejście strategiczne, długofalowe, oparte na zasadach dialogu społecznego i poszukiwaniu rozwiązań korzystnych tak dla przedsiębiorstwa, jak i jego całego otoczenia. Odpowiedzialność firmy oznacza zwiększone inwestycje w zasoby ludzkie, ochronę środowiska i relacje z otoczeniem firmy.

We współczesnym świecie rośnie świadomość firm, inwestorów i instytucji okołobiznesowych, jak również administracji publicznej i organizacji pozarządowych, że **biznes to system współpracy pomiędzy różnymi podmiotami**, to partnerstwo rozumiane jako dobrowolna relacja między prywatną, publiczną i społeczną stroną gospodarki, w której wszyscy uczestnicy zgadzają się pracować razem, aby osiągnąć wspólny cel lub podjąć specyficzne zadanie oraz dzielić ryzyko, odpowiedzialność, zasoby, kompetencje i korzyści.

Aktualna definicja społecznej odpowiedzialności wg normy ISO 26000 brzmi następująco:
„**odpowiedzialność organizacji** za wpływ podejmowanych decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko, poprzez przejrzyste i etyczne postępowanie, które:

- *przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, w tym zdrowia i dobrobytu społeczeństwa,*
- *uwzględnia oczekiwania interesariuszy (osób lub grup, które są zainteresowane decyzjami lub działaniami organizacji),*
- *jest zgodne z mającym zastosowanie prawem i spójne z międzynarodowymi normami postępowania,*
- *jest zintegrowane z działaniami organizacji i praktykowane w działaniach podejmowanych w obrębie jej sfery oddziaływania.*

Tak zdefiniowana idea CSR odnosi się do wszystkich podmiotów życia gospodarczego i społecznego bez wyjątku, w tym do biznesu, administracji państwowej i samorządowej, organizacji pracodawców i pracobiorców, instytucji okołobiznesowych, NGO, szkół i uczelni wyższych itd.

Rada do spraw Społecznej Odpowiedzialności Biznesu

Zarząd Województwa Śląskiego **5 lipca 2011 r.** powołał Radę do spraw Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, która pełni funkcję opiniotawczą-doradczą Zarządu Województwa Śląskiego. Powołana Rada jest pierwszym organem tego typu powstałym w Polsce na szczeblu regionalnym. Jesteśmy prekursorem takich działań w skali kraju.

Zarządowi Województwa Śląskiego zależy na zmianie istniejącego wizerunku biznesu i przedsiębiorców – zwłaszcza sektora MŚP – wśród naszego społeczeństwa, chcemy także przełamać negatywne stereotypy i uprzedzenia istniejące w relacjach między firmami, władzą publiczną i lokalnymi mieszkańcami.

Głównym zadaniem Rady jest propagowanie idei społecznej odpowiedzialności biznesu oraz odpowiedzialnego zarządzania wśród śląskich przedsiębiorców i samorządowców. Rada zajmuje się budowaniem strategii CSR w regionie na szczeblu administracji samorządowej. Działania Rady mają na celu m.in.: inicjowanie, wspieranie, patronowanie przedsięwzięciom służącym edukacji i zrozumieniu idei CSR, upowszechnianie dobrych praktyk oraz utrwalanie dobrych przykładów poprzez implementację społecznie odpowiedzialnych postaw w instytucjach administracji publicznej.

Członkami Rady są przedstawiciele wojewódzkich struktur reprezentatywnych organizacji związkowych (NSZZ Solidarność, OPZZ, Forum Związków Zawodowych) i organizacji pracodawców (Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, PKPP Lewiatan, BCC – Związek Pracodawców, Związek Rzemiosła Polskiego) oraz radni sejmiku wojewódzkiego, a także przedstawiciel Wojewody Śląskiego, Regionalnej Konferencji Rektorów Uczelni Akademickich, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, dyrektorzy Wydziałów Urzędu Marszałkowskiego oraz przedstawiciele firm i organizacji pozarządowych z regionu. Pozwala to na korzystanie z doświadczeń wszystkich środowisk zaangażowanych w ideę społecznej odpowiedzialności biznesu.

Dotychczas odbyło się **15 posiedzeń** Rady do spraw Społecznej Odpowiedzialności Biznesu: 07.09.2011 r., 23.09.2011 r., 30.11.2011 r., 22.02.2012 r., 30.05.2012 r., 19.09.2012 r., 28.11.2012 r., 20.02.2013 r., 22.05.2013 r., 26.09.2013 r., 27.11.2013 r., 19.02.2014 r., 23.04.2014 r., 11.06.2014 r. oraz 10.09.2014 r.

W czasie spotkań członkowie Rady dyskutowali o społecznej odpowiedzialności biznesu jako idei umowy społecznej zawartej pomiędzy prywatną, publiczną i społeczną stroną gospodarki. Rada zapoznała się z projektem „I♥BIO”, którego misją jest poprawa jakości odżywiania dzieci w przedszkolach i szkołach na terenie województwa śląskiego oraz poszerzenie świadomości w zakresie zdrowego i naturalnego odżywiania. Na jednym z posiedzeń przedstawiony został „Śląski Program Wczesnego Wykrywania Raka Płuc”, który mógłby stanowić jeden z elementów strategii zarządzania wiekiem w firmach, polegającej na realizacji różnorodnych działań, które pozwalają na bardziej racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów ludzkich w przedsiębiorstwach, dzięki uwzględnieniu potrzeb i możliwości pracowników w różnym wieku. Dyskutowano również nad programem stażowym „Kariera na Start” mającym na celu wyłonienie najlepszych i najbardziej zmotywowanych studentów i absolwentów, którzy będą mieli szansę odbyć staże w renomowanych śląskich firmach. Twórcy programu chcą zatrzymać najzdolniejszych młodych ludzi, umożliwiając im realizację aspiracji zawodowych na terenie województwa śląskiego, poprzez odpłatne staże w znanych i cenionych firmach z regionu. Fundacja Hereditas Silesiae Superioris przedstawiła projekt „Klub odpowiedzialnego biznesu”, który skierowany jest do firm i przedsiębiorców działających w sposób etyczny i odpowiedzialny. Klub ma na celu zbliżenie organizacji pozarządowych i biznesu oraz wykazanie wzajemnych korzyści wynikających ze współpracy międzysektorowej. Rada zapoznała się także ze z działaniami ING Bank Śląski S.A., który realizuje strategię biznesową w sposób odpowiedzialny społecznie, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich grup interesariuszy (klienci, pracownicy, społeczeństwo oraz środowisko naturalne). Najważniejsze aktywności w zakresie CSR zostały zebrane w pierwszym Raporcie Społecznej Odpowiedzialności Biznesu ING Bank Śląski, obejmującym inicjatywy podjęte przez bank w tym zakresie w latach 2011-2012. Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu działający dla zwiększenia stopnia poszanowania praw

człowieka i stosowania zasad zrównoważonego rozwoju, przedstawił powołaną koalicję na rzecz społecznie odpowiedzialnego prowadzenia biznesu. Pełnomocnik Marszałka ds. Organizacji Pozarządowych i Równych Szans przedstawiła zasady współpracy organizacji pozarządowych z biznesem. Wśród korzyści dla przedsiębiorstw można wymienić m.in. budowę pozytywnego wizerunku, usprawnienie funkcjonowania w społeczności lokalnej, lojalność dotychczasowych klientów i łatwiejsze pozyskiwanie nowych partnerów biznesowych, wzrost satysfakcji i zadowolenia pracowników. Korzyści dla NGO: dostęp do zasobów biznesu (finansowych, rzeczowych, personalnych) oraz do wiedzy dotyczącej zarządzania, księgowości, finansów, marketingu, PR.

Do realizacji regulaminowych zadań Rady zostały powołane **4 Zespoły Robocze** (Zespół Roboczy ds. edukacji, Zespół Roboczy ds. promocji, Zespół Roboczy ds. zrównoważonego biznesu, Zespół Roboczy ds. MSP i rzemiosła).

Do udziału w pracach Zespołów Roboczych zostali zaproszeni przedstawiciele organów samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego, pozostałych organizacji związkowych i organizacji pracodawców, organizacji pozarządowych, jednostek naukowo-badawczych oraz uczelni wyższych. W pracach Zespołów Roboczych mogą uczestniczyć zarówno firmy zainteresowane ideą CSR, jak również znające i realizujące zasady społecznej odpowiedzialności biznesu w ramach swojej bieżącej działalności. Spotkania Zespołów Roboczych odbywają się na bieżąco, zwołuje je Przewodniczący Zespołu Roboczego.

Zespół Roboczy ds. edukacji we współpracy z Kołem Naukowym Etyki przy UE w Katowicach organizuje konkurs na artykuł naukowy dla studentów pt. „CSR strategią współczesności”. W 2014 roku odbyła się III edycja Konkursu, którego celem jest zwiększenie zainteresowania studentów uczelni wyższych z terenu województwa śląskiego tematyką CSR, rozwój ich działalności naukowej oraz popularyzacja etycznych postaw i działań wdrażanych przez współczesne przedsiębiorstwa. Głównymi nagrodami w Konkursie są staże dla laureatów w firmach z terenu województwa śląskiego.

Placówki doskonalenia nauczycieli prowadzone przez Województwo Śląskie opracowały dla nauczycieli materiały dotyczące CSR, które zostały zamieszczone na specjalnie w tym celu stworzonej stronie www.sob.edu.pl. Nowoczesne w formie i atrakcyjne w treści WebQuesty oraz inne materiały edukacyjne pozwalają nauczycielom prowadzić zajęcia w tym zakresie na prawie wszystkich przedmiotach i na każdym poziomie nauczania.

21 listopada 2012 r. odbyła się Konferencja „**Edukacja - inwestycją w społecznie odpowiedzialny biznes**”, zorganizowana przez Regionalne Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli prowadzone przez Województwo Śląskie, która była adresowana do przedstawicieli organów prowadzących szkoły i placówki, dyrektorów i nauczycieli z terenu województwa. Tematyka konferencji znajduje odzwierciedlenie w podstawie programowej kształcenia ogólnego III i IV etapu edukacyjnego. Jest odpowiedzią na rozwijające się w naszym kraju inicjatywy obywatelskie, których efektem ma być większa świadomość społeczna przyszłych pokoleń, troska o ekologię, prawa człowieka oraz sprawiedliwy handel. Wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli zorganizowały 4 konferencje metodyczne dla nauczycieli w każdym z subregionów województwa. Ramowy program cyklu konferencji zawiera zagadnienia dotyczące teorii i praktyki CSR, realizacji podstawy programowej w kontekście społecznej odpowiedzialności biznesu, prezentację materiałów dydaktycznych dla nauczycieli z ww. zakresu, opracowanych z wykorzystaniem metody WebQuest, prezentację przykładów dobrych praktyk edukacyjnych wykorzystania CSR w szkołach w regionie oraz wskazanie lokalnych przedsiębiorców stosujących w firmach społeczną odpowiedzialność biznesu.

30 października 2013 r. miała miejsce debata finałowa **I Wojewódzkiego Turnieju Debat Oksfordzkich w obszarze problematyki CSR**. W zmaganiach brali udział uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z terenu województwa śląskiego, którzy spierali się wokół tezy „**Węgiel kamienny – więcej korzyści niż problemów dla Polski**”.

Szkoła Zarządzania Uniwersytetu Śląskiego uruchomiła studia podyplomowe - Społeczna Odpowiedzialność Biznesu (CSR), poświęcone zaangażowaniu społecznemu firm i instytucji. Ich

celem jest przygotowanie osób do aktywnego realizowania programów CSR w swojej organizacji (przedsiębiorstwie, instytucji, NGO). Słuchacze studiów poznają istotę, zasady, strategię i narzędzia inwestowania społecznie strategicznego, nabędą wiedzę na temat psychologicznych i filozoficznych podstaw CSR ze szczególnym uwzględnieniem ich ograniczeń.

Również **Śląska Szkoła Biznesu i Administracji Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach** proponuje studia podyplomowe na kierunku Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR). Studia przeznaczone są przede wszystkim dla osób, które posiadają lub będą posiadać uprawnienia decyzyjne w zakresie budowy i realizacji strategii odpowiedzialnego biznesu, a także doświadczonych specjalistów z działu rozwoju biznesu, relacji z inwestorami, pionów komunikacji społecznej, marketingu, public relations, zarządzania zasobami ludzkimi, trenerów wewnętrznych.

Ponadto **Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości** uruchomiła studia podyplomowe poświęcone tematyce odpowiedzialnego biznesu: „CSR – nowoczesny model odpowiedzialnego zarządzania przedsiębiorstwem” oraz „Studia podyplomowe dla nauczycieli z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju”. Program studiów został przygotowany w oparciu o najlepsze polskie i międzynarodowe wzorce edukacji w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu, łącząc podstawy wiedzy teoretycznej z zakresu odpowiedzialnego zarządzania z doświadczeniami praktyków zajmujących się CSR.

Zespół Roboczy ds. promocji opracował zarys programu promocji społecznej odpowiedzialności biznesu w regionie oraz przygotował plan promocji ww. konkursu dla studentów. Ponadto dokonano zmian na stronie www.csr.slaskie.pl (zwiększenie aktualności, przykładów dobrych praktyk, itp.).

Zespół Roboczy ds. zrównoważonego biznesu od maja 2012 roku organizuje cykl seminariów pt. „Zrównoważony biznes na Śląsku”, których celem jest promowanie współpracy na rzecz odpowiedzialnego podejścia do biznesu oraz wsparcie przedsiębiorstw we wdrażaniu standardów i wytycznych dotyczących idei CSR. W spotkaniach uczestniczą przedstawiciele największych śląskich firm, administracji samorządowej, środowiska naukowego, a także niezależni eksperci.

Zespół Roboczy ds. MSP i rzemiosła zaproponował zorganizowanie śląskich targów CSR poświęconych społecznej odpowiedzialności biznesu w regionie, a także wydanie publikacji z przykładami dobrych praktyk w zakresie CSR z terenu województwa. Ponadto uczestniczył w powstaniu 5 partnerstw lokalnych, będących platformą współpracy przedstawicieli sektora biznesu, administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych na rzecz budowania społecznej odpowiedzialności w regionie.

Rada powoływana jest na okres kadencji samorządu województwa – aktualnie Rada działa do 21 listopada 2014 r., tj. do końca obecnej kadencji Sejmiku Województwa.

Rada działa społecznie, za udział w posiedzeniach/pracach Rady lub Zespołów Roboczych, członkowie Rady, członkowie Zespołów Roboczych, zaproszeni eksperci, doradcy oraz obserwatorzy, nie otrzymują wynagrodzenia ani zwrotu kosztów uczestnictwa.

Przewodniczący Rady przedstawia Zarządowi Województwa Śląskiego **sprawozdania z działalności Rady** za dany rok kalendarzowy, w termie do dnia 31 marca roku następnego.

Dodatkowe działania

19 października 2011 r. odbyła się Konferencja „**Społeczna Odpowiedzialność Biznesu w Województwie Śląskim**”, zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. W czasie spotkania, na które zaproszono przedstawicieli organów samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego, organizacji związkowych i organizacji pracodawców, organizacji pozarządowych, jednostek naukowo-badawczych oraz uczelni wyższych, przedstawiono ideę

społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) oraz dotychczasowe działania w zakresie jej promocji i upowszechniania oraz dobre praktyki, podejmowane przez samorządy i organizacje z terenu województwa śląskiego.

21 czerwca 2012 r. Biuro Regionalne Województwa Śląskiego w Brukseli zorganizowało pierwsze obrady **Śląskiego Okrągłego Stołu nt. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu**. Spotkanie, w którym udział wzięli europejscy eksperci ds. CSR oraz delegacja Rady ds. CSR Województwa Śląskiego, stanowiło doskonałą sposobność do wymiany informacji, podzielenia się doświadczeniami, dobrymi praktykami a także możliwość nawiązania długotrwałych kontaktów. Tematyka spotkania została zaplanowana tak, aby w sposób przekrojowy zaprezentować działania i dobre praktyki z zakresu CSR, zaczynając od wymiaru europejskiego, poprzez współpracę międzynarodową, a kończąc na wymiarze regionalnym i lokalnym. W spotkaniu uczestniczyli eksperci z Komisji Europejskiej, Światowej Organizacji Pracy, Organizacji Narodów Zjednoczonych, innych instytucji oraz tych regionów z UE, które promują i wdrażają zasady CSR.

3 czerwca 2013 r. miał miejsce **II Śląski Okrągły Stół nt. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu „Efektywne wdrażanie CSR w regionach europejskich”**. Wydarzenie zorganizowało Biuro Regionalne Województwa Śląskiego w Brukseli wraz z Radą. W spotkaniu wzięli udział eksperci europejscy, krajowi i regionalni. Program podzielono na trzy bloki tematyczne. CSR w prawie, dedykowany w szczególności ustawodawstwu unijnemu oraz międzynarodowym dyrektywom i standardom implementacji. W czasie spotkania głos zabrali przedstawiciele Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Światowej Organizacji Pracy oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego. Kolejna część spotkania poświęcona była rozwiązaniom regionalnym dotyczącym CSR prezentowanym przez Ministerstwo Gospodarki, Forum Odpowiedzialnego Biznesu i Przedstawicielstwo Kraju Basków w Brukseli. Konferencję zakończyły prezentacje dotyczące praktycznego wymiaru CSR. Głos zabrali reprezentanci Europejskiej Koalicji na rzecz Odpowiedzialności Społecznej i Środowiskowej Przedsiębiorstw (ECCJ), Europejskiego Stowarzyszenia Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw (UEAPME) oraz Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach.

22 listopada 2013 r. w Katowicach odbyła się konferencja pt. **„Rozwój przedsiębiorczości w województwie śląskim w kontekście CSR”**, zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości (Global Entrepreneurship Week). Spotkanie skierowane było w szczególności do przedsiębiorców z sektora małych i średnich firm. O instrumentach wsparcia dla tego sektora w ramach swojej działalności oraz programów unijnych mówili przedstawiciele Śląskiego Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, Urzędu Marszałkowskiego, Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości, Funduszu Górnośląskiego oraz Górnośląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Kolejna część spotkania poświęcona została społecznej odpowiedzialności biznesu. W dyskusji uczestniczyli reprezentanci Urzędu Marszałkowskiego, Izby Rzemieślniczej oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach, a także Regionalnej Izby Gospodarczej. Konferencję zakończyła prezentacja dotycząca europejskich praktyk CSR z możliwością ich wdrożenia w województwie śląskim.

Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Gliwicach oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego organizują konkurs **„Marka – Śląskie”**. Nagroda jest formą uhonorowania i promocji przedsiębiorstw, instytucji oraz osób fizycznych, które swoją działalnością tworzą pozytywny wizerunek regionu oraz przyczyniają się do budowania tożsamości regionalnej w Polsce i Europie. Nagrody przyznawane są w 11 kategoriach, w tym **społeczna odpowiedzialność biznesu**.

Informacje dotyczące CSR oraz prac Rady do spraw Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, znajdują się na stronie internetowej www.csr.slaskie.pl.